

Forsvarsdepartementet

Postboks 8126 Dep
0032 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
2015/3257-33/FD V 3/MAY

Vår referanse:
201603806-7 008

Sted, Dato
Oslo, 07.12.2016

**HØRINGSBREV - FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFTER TIL
SIKKERHETSLOVEN**

Vi viser til Forsvarsdepartementets (FD) høringsbrev av 05.10.2016 og avtale om utsatt frist til 07.12.2016.

Høringsbrevet gjelder forslag til endringer i forskrift om personellsikkerhet og forskrift om sikkerhetsgraderte anskaffelser som er nødvendige tilpasninger til de endringene i sikkerhetsloven som ble vedtatt tidligere i år etter Prop. 97 L (2015-2016) Endringer i sikkerhetsloven (reduksjon av antall klareringsmyndigheter mv.).

Politidirektoratet har forelagt saken for underliggende enheter. Vedlagt følger innspill fra Oslo politidistrikt og Politiets Fellestjenester (PFT).

Til endringene i forskrift om personellsikkerhet

I dag er det departementene som er klareringsansvarlige på sine områder, et ansvar de også kan delegere til underliggende organer, jf. sikkerhetsloven § 23 første ledd. For å redusere antallet klareringsmyndigheter, blir dette erstattet med det som blir et nytt andre ledd i sikkerhetsloven § 23, hvor det sies at "Kongen utpeker en klareringsmyndighet for forsvarssektoren og en for den sivile sektoren".

Det framgår av høringsnotatet at Forsvaret ønsker å iverksette nytt klareringsregime i forsvarssektoren fra 1. januar 2017. Ettersom man foreløpig må videreføre dagens regime i sivil sektor i påvente av at man får på plass en sivil klareringsmyndighet, foreslår FD en formulering i forskriften § 4-1 som er tilsvarende sikkerhetsloven § 23 første ledd slik den lyder i dag, men slik at denne kun omfatter sivil sektor, og slik at dagens ordning videreføres i den sektoren. Det foreslås enkelte andre endringer som er nødvendige fordi det skilles mellom sivil sektor og forsvarssektor. Høringsnotatet inneholder også andre mindre justeringer/opprettinger i forskrift om personellsikkerhet.

Til høringsnotatet pkt. 3.1 om klarering ved dobbelt statsborgerskap

Som en følge av at man går bort fra desentralisert klareringsansvar, foreslås i høringsnotatet pkt. 3.1 at man opphever forskriften § 2-2 fjerde ledd andre punktum. Bestemmelsen gir hjemmel for det enkelte departement til å delegere myndighet til å klarere personer med

Politidirektoratet

dobbelt statsborgerskap, når NSM har gitt dispensasjon. Det framgår ikke noen vurdering i høringsnotatet om at man i sivil sektor ikke har behov for en slik mulighet, selv om § 4-1 fortsatt hjemler delegering av klareringsmyndighet (i påvente av etableringen av en sentral, sivil klareringsmyndighet). Vi vil bemerke at JD av og til etter forespørsel fra POD av praktiske grunner har delegert klareringsmyndighet i enkeltstående saker, men noen slik myndighet er ikke delegert på generell basis. Politidirektoratet kan ikke se at det er noe praktisk behov for å beholde § 2-2 fjerde ledd andre punktum i en overgangsfase frem til ny, sivil klareringsmyndighet er etablert. Vi har derfor ikke innsigelser til forslaget.

Til høringsnotatet pkt. 3.2 om hvilke opplysninger som kan innhentes til personkontroll

Forskriften § 3-4 tredje ledd er utformet som en skal-regel. Det framgår av historikken at den er ment som en positiv angivelse av hvilke registre det er obligatorisk å hente opplysninger fra. Tidligere hadde tredje ledd et andre punktum som anga følgende: "Fra øvrige registre og andre kilder nevnt i første og andre ledd i paragrafen her, kan det for nærstående personer innhentes uttalelser eller kreves å få utlevert opplysninger som antas å kunne ha særlig betydning for hovedpersonens sikkerhetsmessige skikkethet." Dette punktet ble tatt ut ved endringsforskriften i FOR-2005-12-21-1609, uten at det kan sees å ha vært tilsiktet noen realitetsendring. POD legger til grunn at denne bestemmelsen ikke avskjærer adgangen til ved saklig behov å kunne kreve utlevert opplysninger for nærstående fra øvrige kilder i medhold av § 3-4 første og andre ledd.

Vi viser også til Justis- og beredskapsdepartementets bemerkninger om adgangen til å utlevere opplysninger til personkontrollformål etter politiregisterloven, jf. pkt. 4.3 i den kongelige resolusjonen (PRE-2013-09-27-1132 t.o.m. 1140) til fastsetting av forskrifter om endringer i politiregisterforskriften om overgangsregler mv., fastsetting av endringer i andre forskrifter og instruks som følge av politiregisterloven, og ikraftsetting av politiregisterloven og lov 21. juni 2013 nr. 82 om endringer i politiregisterloven mv.

Av høringsnotatet framgår at henvisningen i personellsikkerhetsforskriften § 3-4 tredje ledd til nummererte opplysningskilder i første ledd er uriktig som følge av en inkurie ved forskriftsendring i 2013. En endring av tredje ledd for å rette dette vil innebære at det ikke er obligatorisk å innhente opplysninger fra straffesaksregisteret ved personkontroll av nærstående. På den annen side vil rettingen medføre at det (igjen) for nærstående personer blir obligatorisk å innhente opplysninger fra registre ved PST. Vi støtter en slik obligatorisk innhenting. Under forutsetning av at henvisningene ble feil ved tidligere forskriftsendring i 2013, har vi ikke innvendinger til endringsforslaget til § 3-4 tredje ledd som nødvendig oppretting.

Til endringene i forskrift om sikkerhetsgraderte anskaffelser

Endringene i forskriften er bl.a. foranlediget av at man går over fra oppdragsbasert til tidsbasert leverandørklarering. PFT påpeker at for kontrakter som løper lengre enn 5 år, vil det kunne føre til økt administrasjon hos anskaffelsesmyndigheten. Forslaget kan videre føre til at leverandører står uten klarering fordi anskaffelsesmyndigheten glemmer å fornye klareringen. PFT påpeker at det i høringsnotatet ikke er sagt noe om hvordan forlengelse av klareringer i praksis er tenkt å gjennomføres, f.eks. en hurtigløsning. Vi viser til PFTs merknad.

Til endringene i § 2-4 om utlevering og tilvirkning

Forslaget til endringer stiller ingen krav om forhåndskontroll hos leverandøren dersom avtalen er på nivå BEGRENSET. Det er heller ikke uttrykkelige krav om at leverandøren skal dokumentere sine sikkerhetstiltak overfor anskaffende myndighet på dette nivået. Oslo

politidistrikt mener at leverandøren derfor kan ha svakheter i sin forebyggende sikkerhetstjeneste i opptil 18 måneder før anskaffende myndighet gjennomfører rutinemessig inspeksjon. Oslo politidistrikt framholder at en leverandør med utilstrekkelige sikkerhetstiltak utilsiktet eller uten å være klar over det, kan kompromittere informasjon, eller på annen måte har sårbarheter som øker risikoen. Muligheten til å oppdage dette som anskaffende myndighet vil også være liten før inspeksjonen gjennomføres. Når man eventuelt oppdager forholdene, kan svakhetene allerede være utnyttet av utenforstående. Et likt krav til kontroll fra anskaffende myndighet uansett graderingsnivå vil etter Oslo politidistrikts oppfatning kunne motvirke dette og også bidra til at anskaffende myndighet ikke "forenkler" anskaffelsen ved å sette graderingsspesifikasjonen lavere enn nødvendig. Tilsvarende vil det bidra til at en uansett graderingsnivå setter en tydelig standard for utøvelsen fra anskaffelsens start. PFT har i sin tilbakemelding opplyst at de ikke deler bekymringen om at leverandørene ikke blir tilstrekkelig kontrollert i forhold til nivå "begrenset". PFT mener at dette er ivaretatt i bestemmelsen.

Til endringene i § 2-7 andre ledd om anmodning om klarering

Etter forslaget i bestemmelsens andre punktum skal leverandøren fremme anmodning om "personklarering". Forskrift om personellsikkerhet § 3-1 stiller krav om at anmodende myndighet skal begrunne og dokumentere klareringsbehovet. Dette kravet vil også gjelde leverandører. Slik forslaget er formulert i § 2-7 andre punktum kan det gi inntrykk av at det for en leverandør er tilstrekkelig at en vurdering fra sikkerhetsleder legges til grunn. Oslo politidistrikt påpeker at det er behov for å sikre at ansatte hos en leverandør har samme rettsikkerhet som andre i forhold til det inngrepet en personkontroll er, samt å unngå misbruk ved at leverandøren bruker klareringsinstituttet som verktøy for bakgrunnssjekk av ansatte eller personer en vurderer å ansette ut over det som er faktisk behov i konkrete stillinger. Oslo politidistrikt påpeker at man bør benytte "*sikkerhetsklarering*", slik at begrepsbruken samsvarer med regelverket for øvrig. Vi viser til Oslo politidistrikts merknader og forslag til formulering.

Oslo politidistrikt påpeker at forskrift om informasjonssikkerhet kap. 5 tidligere hadde en bestemmelse om at anskaffende myndighet var godkjenningsmyndighet for sikkerhetsgodkjenning av informasjonssystemer hos leverandøren. Dette kravet er tatt bort, noe som medfører at leverandøren selv kan godkjenne egne systemer. Oslo politidistrikt påpeker kunnskap om sikkerhetsgodkjenning av informasjonssystemer erfaringsmessig er liten hos leverandører. Det er derfor høy risiko for at sikkerhetskrav ikke blir tilstrekkelig ivaretatt. Dette har tidligere medført at sikkerhetstiltakene enten blir alt for omfattende og unødig kostbare, eller svært mangelfulle og derved utilfredsstillende. Risikoen anskaffende myndighet kan bli utsatt for kan i verste fall gjøre andre sikkerhetstiltak ineffektive. Dette må også sees i sammenheng med den ytterligere risiko som kan oppstå ved at leverandøren ikke blir kontrollert før etter 18 måneder. På det tidspunktet kan oppdraget for øvrig være avsluttet. Oslo politidistrikt forslår derfor at NSM med hjemmel i forskrift om informasjonssikkerhet § 5-28 andre ledd bestemmer at anskaffende myndighet skal være godkjenningsmyndighet for informasjonssystemer hos leverandør. Oslo politidistrikt påpeker at dette vil være i samsvar med den praksis flere anskaffende myndigheter allerede bruker.

Oslo politidistrikt påpeker også at det er hensiktsmessig å definere begrepet "leverandørklarering". Vi er enige i det.

Med hilsen

Kab

Kristine Langkaas
seksjonssjef

Geir Jonatan Sharabi
seniorrådgiver

Kopi til
Justis- og beredskapsdepartementet